

Sisäministeriölle

**ASIA: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta
(VN/6060/2021)**

Yhteiset Lapsemme ry kiittää sisäministeriötä lausuntopyyntöstä, ja toteaa asiasta kohteliaimmin seuraavaa:

Kansalaisuuslakiin valmisteltu muutos tarkoittaisi sitä, että jatkossa Suomen kansalaisen adoptoitu lapsi saisi Suomen kansalaisuuden nykyistä useammin suoraan lain nojalla ilman kansalaisuusilmoitusta. Tähän saakka ilmoitusta on edellytetty, jos lapsi on täyttänyt 12 vuotta. Yhteiset Lapsemme ry kannattaa ehdotettua muutosta. Muutoksen voidaan katsoa tukevan lapsen oikeuksien parempaa toteutumista ja asettavan 12 vuotta täyttäneet adoptoidut aiempaa yhdenvertaisempaan asemaan paitsi muihin Suomen kansalaisille syntyneisiin lapsiin, myös alle 12-vuotiaisiin adoptoituihin nähden. Lisäksi uudistus nopeuttaa kansalaisuusmerkinnän saamista, mitä pidämme myönteisenä asiana.

Esitykseen liittyen haluamme lisäksi korostaa erityisesti seuraavia näkökohtia:

- Voidaan olettaa, että Suomen kansalaisen adoptoimalle lapselle halutaan aina Suomen kansalaisuus mahdollisen syntymämaan kansalaisuuden sijaan tai sen ohelle, ja se on myös tarkoituksenmukaista. Lainsäädännössä tulee varmistua siitä, että Suomeen adoptoitava lapsi ei jää missään tilanteessa ilman Suomen kansalaisuutta.
- Lapsen oikeuksien sopimus (1989) korostaa lapsen oikeutta muodostaa ja ilmaista omat näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen kuulemiselle häntä koskevissa asioissa onkin aina syytä antaa painoarvoa. Adoptiolain 10 §:n mukaan 12 vuotta täyttäneen suostumus adoptioon tulee selvittää, jotta adoptio voidaan vahvistaa. Samassa yhteydessä on tärkeää käsitellä myös lapsen kansalaisuusaseman muuttumiseen liittyvät seikat ja niiden merkitys adoptoitavalle.
- Monilla adoptoiduilla on edelleen myös toisen valtion (adoption lähtömaan) kansalaisuus. Kuten lakiluonnoksen valmisteluaineistossa todetaan, uudistus voi joissain tilanteissa parantaa lapsen mahdollisuuksia säilyttää lähtömaan kansalaisuus, koska Suomen kansalaisuuden saaminen ei olisikaan ”vapaaehtoista”.
- Kaksoiskansalaisuuteen liittyen haluamme kuitenkin myös muistuttaa, että kaikki adoptoidut eivät välttämättä ole tietoisia siitä, että heidät on Suomessa merkitty kaksoiskansalaisiksi. Kaikissa tapauksissa kaksoiskansalaisuudelle ei välttämättä ole myöskään perusteita ja/tai aktiivista tahtoa säilyttää toista, alkuperäistä kansalaisuutta, tai merkintä voi olla jopa virheellinen. Vaikka lapsi tai aikuinen adoptoitu olisi Suomen näkökulmasta (väestörekisterimerkinnän perusteella) kaksoiskansalainen, ei hän ole sitä välttämättä synnyinmaansa viranomaisten näkökulmasta. Kaksoiskansalaisuusmerkintöihin

eli kansalaisuusaseman määrittelyyn liittyviin prosesseihin tuleekin kiinnittää erityistä huomiota siten, että merkintöihin liittyvät mahdolliset virheelliset kirjaukset tulisi voida korjata mahdollisimman helposti, mikäli asianosainen sitä pyytää. Toisen valtion kansalaisuuden merkitsemisessä tulee adoptoitujen osalta pidättyä automaatiosta, ja asia tulisikin adoption yhteydessä selvittää adoptiovanhempia, ja mahdollisuuksien mukaan lasten itseään, kuullen. Se, että kaksoiskansalaisuus jonkin toisen valtion lainsäädännön näkökulmasta on mahdollinen, ei tarkoita sitä, että adoptoitu välttämättä haluaisi olla kyseisen maan kansalainen tai että hänet olisi merkitty ao. valtion väestörekisteriä vastaavaan järjestelmään tai että hänellä olisi ko. maan passia. Kaksoiskansalaisuusasema tulisikin kaikissa tällaisissa tapauksissa selvittää erikseen asianosaista kuullen ja lähtömaan viranomaiskäytännöt huomioiden.

- Kansalaisuuden säilyttämiseen liittyvät, 22-vuotiaille aikuisille adoptoiduille lähetetyt viranomaiskirjeet ovat herättäneet hämmennystä niiden vastaanottajissa. Näissä kirjeissä on kyse automaattisesta ilmoituksesta kansalaisuuden säilyttämisestä. Kaksoiskansalaisuus ei saa muodostua adoptoidulle ongelmaksi silloinkaan, kun hän ei ole tietoinen omasta kaksoiskansalaisuudestaan. Tällaisia tilanteita silmällä pitäen on oltava varmuus myös siitä, ettei adoptoitu voi menettää Suomen kansalaisuuttaan esimerkiksi kansalaisuuslain 34 §:ssä (Kansalaisuuden säilyttäminen täytettäessä 22 vuotta) mainituin perustein, ikään kuin vahingossa. Lain 34 §:n 3 d -kohdan perusteella Suomen kansalaisuus säilyy 22 vuotta täyttäneellä kaksoiskansalaisella mm. silloin, jos kansalaisuus on saatu ilmoituksen tai hakemuksen nojalla. Kansalaisuuden tulisi säilyä luonnollisesti myös silloin, kun se on saatu suoraan lain nojalla. Lainvalmistelussa kannattaakin tarkistaa, tulisiko tätä lainkohtaa samalla muuttaa.

Helsingissä 11.11.2021

Yhteiset Lapsemme ry

Eva Biaudet
puheenjohtaja

Markus Söderlund
toiminnanjohtaja